

Krisberedskapssamordnares syn på hushålls beredskap inför stora samhällsstörningar

Under de senaste åren har stort fokus lagts på vikten av hushållens förmåga att kunna hantera samhällsstörningar av olika slag. Det har framkommit både i media och från politiskt håll. Svenska hushålls krisberedskap behöver stärkas. Hushållen behöver ha förmåga att klara av ett längre strömavbrott, en storm som leder till att vägnätet sätts ur spel, översvämningar och andra händelser som på något sätt stör samhällets normala rytm. Men finns det kunskap och resurser för att klara av samhällsstörningar i dagens samhälle? Och vilka metoder kan användas för att stärka hushållens krisberedskapsförmåga?

Ett sätt att göra detta från offentligt håll, det vill säga från kommuner, länsstyrelser och stat, är att använda sig av riskkommunikation riktad mot hushållen. Ett nyligt och framgångsrikt exempel på det är broschyren "Om krisen eller kriget kommer" som skickades ut till samtliga svenska hushåll i slutet av maj 2018. Den broschyren var det MSB (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap) som stod bakom. Den offentliga aktör som ur ett förvaltningsperspektiv befinner sig närmast hushållen är kommunerna. Hur arbetar man från deras håll med riskkommunikation mot hushåll? Och vilken förbättringspotential finns det?

Inom svenska kommuner arbetar bland annat krisberedskapssamordnare med sådana frågor. Jag har därför genomfört sju intervjuer med krisberedskapssamordnare, verksamma inom totalt elva skånska kommuner, en kriskommunikatör inom länsstyrelsen Skåne och en anställd vid MSB som arbetar med riskkommunikation, för att kunna svara på ovanstående frågor. Jag har även undersökt hur arbetet med riskkommunikation från kommunens sida

stämmer överens med vad som presenterats i olika teorier kring detta.

Resultaten från intervjuerna pekar på att det finns en vilja att utöka kommunikationsinsatser riktade mot kommuners medborgare, i nuläget sker det relativt sporadiskt. Något som försvårar detta är dock den tid och de pengar som detta skulle ta i anspråk. Då risk- och krisfrågor på många håll styrs politiskt verkar det också finnas en viss rädsla när det kommer till att lägga alltför stort fokus på dessa frågor, då ingen vill gå till val genom att skrämna upp befolkningen. Resultat från både intervjuer och uppföljningar gjorda av MSB pekar dock på att en sådan oro kan vara obefogad. Vid uppföljning av hur broschyren "Om krisen eller kriget kommer" mottagits av hushållen framkom det visserligen att viss oro hade upplevts men att den på det stora hela varit marginell.

Det finns förbättringspotential i hur kommunikation förs mellan kommuner och hushåll. I nuläget förs riskkommunikation mellan kommun och hushåll primärt av dedikerade risk-, kris- eller säkerhetsavdelningar. En lösning inför framtiden skulle kunna vara att fördela uppdraget på fler kommunala avdelningar och verksamheter. Till exempel skulle personal inom äldreården informera de äldre om vissa enklare aspekter av krisberedskap. Det är något som blir extra intressant då man med en sådan metod skulle kunna nå grupper som i vanliga fall är svåra att nå ut till via de traditionella kommunikationskanalerna.

Avslutningsvis finns det en mängd utmaningar och möjligheter när det kommer till att stärka hushålls beredskap inför samhällsstörningar och med ett ökande intresse och fokus från politiskt håll kommer det att bli intressant att se den framtida utvecklingen inom ämnet.